

Поштарина плаћена у готову.

17 децембар 1923.

ЦЕНА 3 ДИНАРА

Излази сваког понедељника.

Година I. број 5.

Буђошић

КОМЕДИЈА

Часопис за позориште, музику и филм.

Уредници: Н. Трајковић и М. Световски. Власник за Издавачко Удружење
„Илустрација“ Иван Зрнић, директор „Илустрованог Листа“.

Успех г-ђице Бобић у „Скамполу“

Г-ђица Бобићева је прошле недеље појњела велики успех у „Скамполу“, који је забележила и талијанска позоришна штампа. — G-đica Bobićeva je prošle nedelje požnjeila veliki uspeh u „Skampolu“, koju je zabeležila i talijanska pozorišna štampa.

Премијера „Урошеве Женидбе“ у београдском позоришту

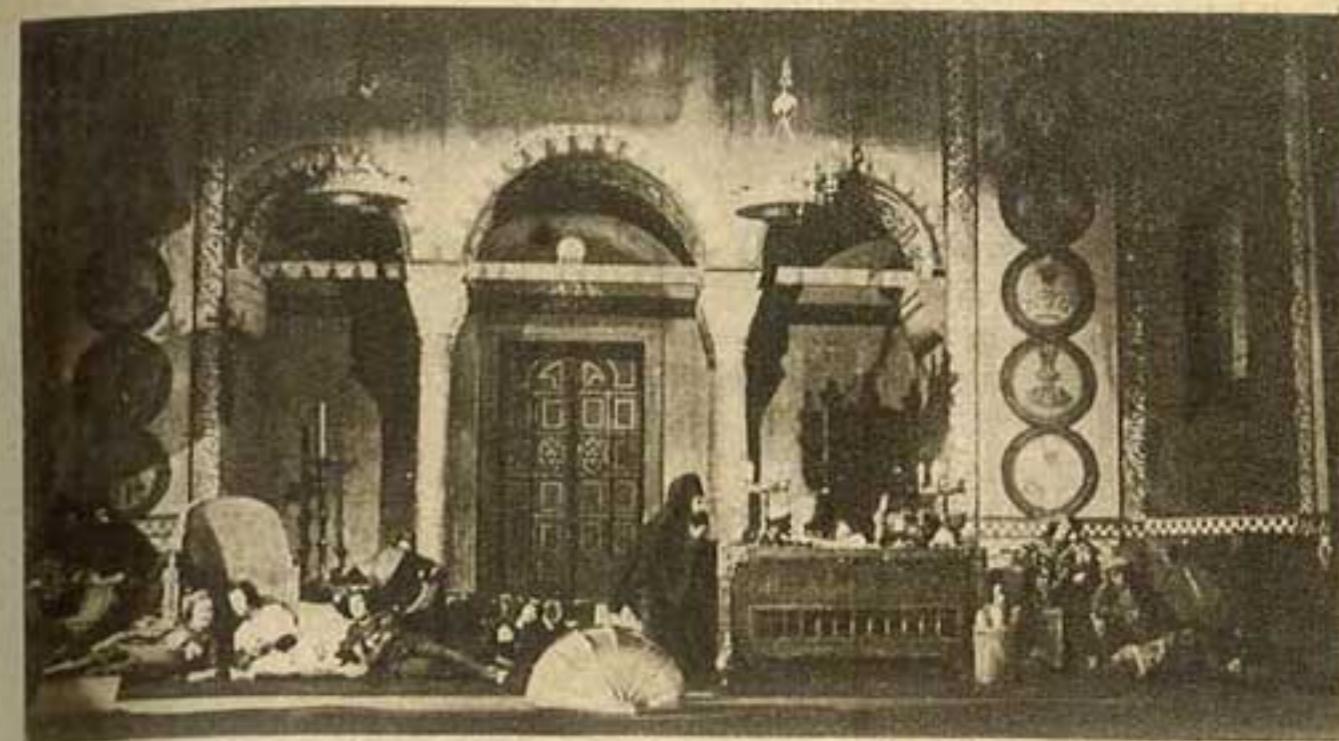

Декор I чина. На сцени су г. г. Богић (Цар) и М. Поповић (Краљ Урош). — Dekor I čina. Na sceni su g. g. Bogić (Car) i M. Popović (Kralj Uroš).

После пет година чекања на оне светле фигуре нашег ренесанса, којима се ми дубоко клањена је на позорницу пре неко њамо. Поетично и искрено надахнут за ту евокацију, он је кроз »Урошеву женидбу« дао једну интимну трагедију, ону, коју је он предосећао код Душана, трагедију оца, кад у сину не види своју крв, свога наследника. Кад је започео ову комедију, Бојић можда није ни имао ту концепцију, он је младом, еротичном Синипи, дао централно место.

И што је највише импресионирало, у целој историјској и »гиздавој« комедији, како је назива на овом месту г. др. Р. Младеновић, то је заносна поезија, звучни и лаки стихови, ростановски на-кинђурени и помпезни. У оно време, кад је писао »Урошеву женидбу«, у Београду 1912. год. и на Крфу 1915. године, Бојић онако млад, тек у двадесетим годинама, још није имао сазрелу вештину драматизације, није имао руку мајстора за ефектне сцене, није конструисао личности психолошки основане и живе, него ево-цирао, опевао у низу сликова, док, болећивог мудрог Уроша, ког

„Comoedia“ се може добити у свима књижарама и код свих продајаца новина. Поједини број 3 динара.

Декор II чина. — Dekor II čina.

»измирина привлачи*. Та разлика више, да су сви звучни стихови је шекспировски трагична и Бојић речени како ваља. Осетили бију је нагласио у другој прерадалико више ону стару Маједоди, са својом надахнутом речију, век нашег господства, светошћу.

Али колико би лепоте било

M. Световски.

Декор III чина. Долазак Душанов. — Dekor III čina. Dolazak Dušanov.

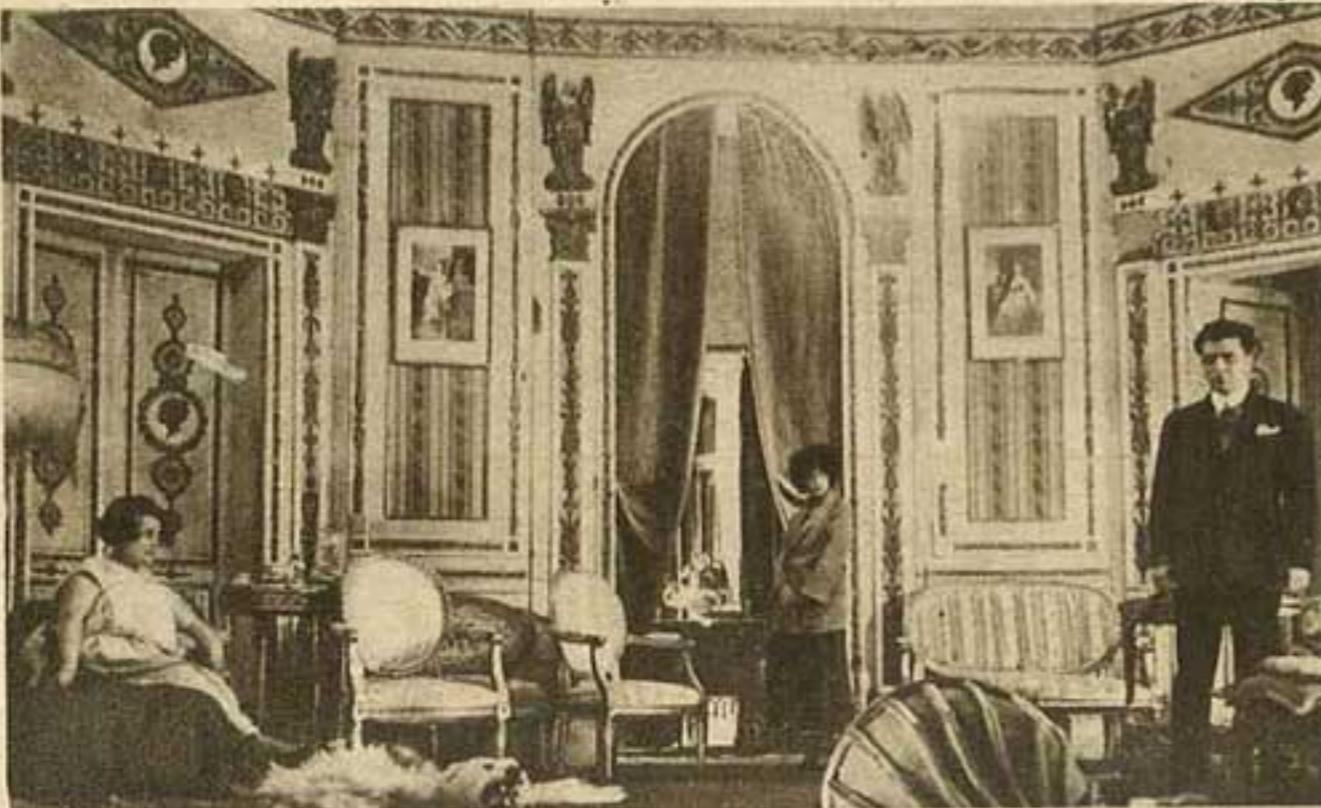
Премијера „Скампола“ на београдској позорници

Никодеми нас је за увек освојио. Можда није било премијере у овој сезони, која је примљена са таквим једнодушним одобравањем, као «Скамполо» у режији г. Ракитина. Освојила је пре свега она инвентивност у ситуацијама, лаки, наелектрисани, живи и духовити текст, који са сцене ваља цео партер у смех; зачарајало је и преимућство духовитости код овог рођеног Аргентинца над правим Паризлијама, који се данас играју у Француској и изводе се по целој Европи. Овај комедиограф од расе, успео је да бриљира цело вече, да држи будну пажњу шест стотина посетиоца «Манежа» и то без великог заплета, у овој конверзационој комедији и ни минута једног није пао. Свакако, много су томе допринели и уметници. Г-да Бобић, која је достојно Рима креирала Скамполо, јој све собе почну изгледати као без позе и напрезања, изразила је храмови, и она се стидљиво за-

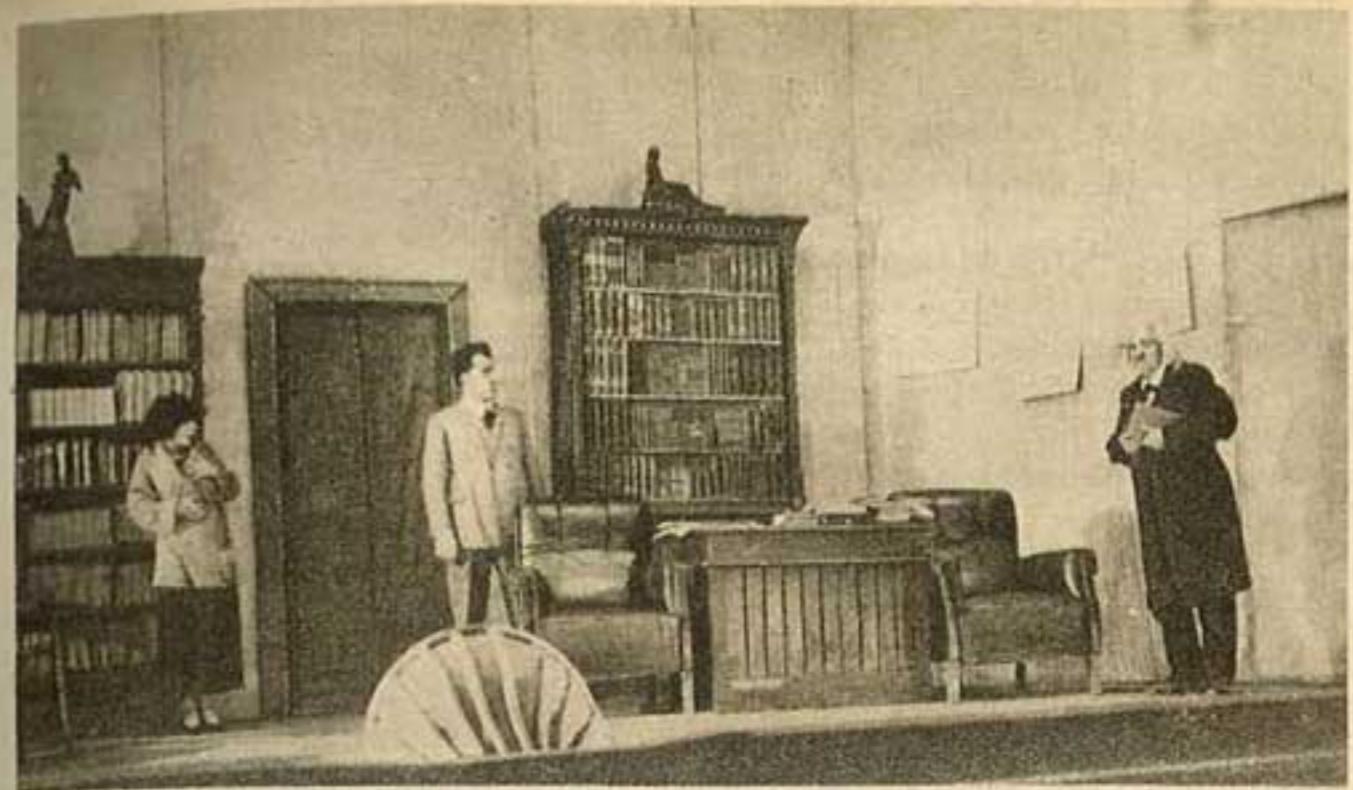

Декор I чина. На сцени г-ђица Дугалић и г. Богић. — Dekor I čina. Na sceni g-đica Dugalić i g. Bogić.

кроз своју личност, морал г. Никодемија. У првом чину она је право римско мангупче, које живи од сунца и од улица Рима. Несетно, кућа инжињера Тита постаје за њу нешто свето, као што јој све собе почну изгледати као

Декор II чина. На сцени су г-ђа Паранос, г-ђица Бобић и г. Богић. — Dekor II čina. Na sceni su g-đa Paranos, g-đica Bobić i g. Bogić.

Декор III чина. На сцени г-ђица Бобић, г. г. Богић и Филиповић. — Dekor III čina, Na sceni g-đica Bobić, g. g. Bogić i Filipović.

влачи у ћошкове, у њој се рађа неко нејасно, непознато осећање. Тито (г. Богић) није ружан, добар је, има злу метресу и она се детињски привеже уз њега, жела би да остане ту, да га служи, да му угоди сасвим. Она остане у његовој кући али тада почиње кроз њу иронисање г. Никодемија. Мала, чупава римска Мињона из 1921 године, исмева основе социјалног живота нашега доба. Њој је то лако. Цивилизација је није научила да крије своје мисли из учтивости; спавајући у сенци Колосеума, она је навикла да изрекне све што јој је на језику, да без устезања каже све што мисли, ма како то било неугодно и «неваспитано» по нашим појмовима. Може се мислiti, какве је ефекте извукao г. Никодемији, после »Пигмалиона« Шoa, тим пре што је био немилостив у своме разголићавању савременог кућног живота. И све до краја, г-да Бобић, сназази себе. Она је Скамполо увек, у свакој другој соби, у помнезној

Г. Витомир Богић. — G. Vitomir Bogić.

и ултра удобној соби инжињера Ђулија, где је г. Ракитин намерно наместио три канабета, да иронизира још јаче него пишев текст, и најзад у трећем чину, у новом

стану Тита, где ће остати најзад, да га чека, до његовог повратка из Либије. Остало је још можда код ње нечег ненаглашеног у њеној љубави према Титу, али у истини, тога нема ни у тексту. У г. Богићу, који је врло успешно отворио прво Никодемијево вече, изразио се највише циник. Сцене његове са метресом Франком, где је било потребно унети много мужјачке равнодушности и цинизма, права су ремек-дела. Али у толико је њему било теже, да изрази оне лирске моменте са Скамполом, да се поетски егзалитира једном својом творевином, што је од ништавног мангупчета направио једну даму за којом јуре толики. Недовољно топлине оца у тим сценама. Јер Тито није само будући љубавник него и отац Скампала. Но при свем надахнуто. Г-ђа Дугалић, г-ђа Паранос, г-ѓа Сотировић, Ристић, Филиповић, Кујачић, носиоци прве Никодемијеве комедије, која се играла код нас, успели су до триумфа.

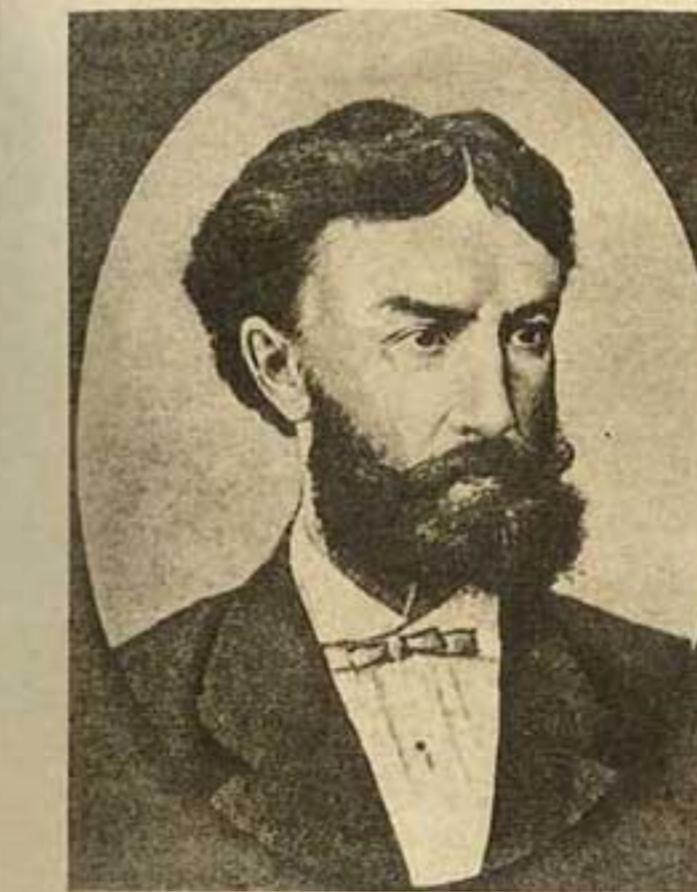
М. Световски.

Г-ђица Бо Ићева у улози „Скампала“. — G-dica Bo Ićeva u ulazi „Skampola“.

Прослава 50-годишњице „Љубавног Писма“ у Новом Саду

Управа Народног Позоришта у Новом Саду решила је да прослави педесетогодишњицу »Љубавног Писма«.

Коста Трифковић. — Kosta Trifković.

бавног Писма*. То ће у исто време бити и манифестација Кости Трифковићу као великим српским драматургу.

Прослава ће почети са парадостосом 21. о. м. у 10 часова пре подне у Саборној Цркви, где ће чинодејствовати Њ. В. Преосвештенство Др. Иринеј Ђирић, Епископ Бачки. После парадостоса ићи ће се на Трифковићев гроб, где ће на помену певати Новосадско

Музичко Друштво. По подне истога дана биће одржана свечана академија у магистрату, коју ће отворити г. Радивој Врховац председник Матице Српске пригодном алокуцијом. Затим ће по један ученик-ца мушки и женске гимназије, учитељске и трговачке школе изрећи неколико најлепших речи о Кости Трифковићу, и напослетку ће позоришни хор отпевати од Ј. Маринковића »Народни Збор«. Увече истога дана биће прослава у позоришту, коју ће отворити Господин Бранислав Нушић конференцијом о Кости Трифковићу. После тога ће Управник Народног Позоришта, Г. Др. Б. Војновић прочитати досад необјављену приповетку Косте Трифковића »Пут у Трст«, и најзад ће се приказати »Љубавно Писмо«, где ће улогу Јована играти г. Пера Добриновић. Г. Добриновић је играо ову улогу на премијери »Љубавног Писма«, која је одржана у Новосадском Народном Позоришту 8. децембра 1873. године.

За ову свечаност г. Урош Предић члан Академије Наука, израдио је портрет Косте Трифковића.

На њој ће присуствовать изасланице: Министарства Просвете, Академије Наука, Универзитета, Београдског Народног Позоришта и других институција.

ВАША ДЕЦА

ОО

неће патити од назеба ако купите чојане

КОМОТШУЕ

до бр. 30 за 35 дин. а од бр. 30—36 45 дин. пар. код

ОО

ЂЕРЕ Г. АВРАМОВИЋА

преће М. Д. КЛИДНЕ

Киез Мих. 32. Тел. 14—04

Највећа тапетарска радња

Студеничка 34 ЂУРЕ РУБЛЕКА Телефон 32-10

има увек на стоваришту најлепши избор свију тапетарских израђевина.

Osječko Kazalište

Gostovanja u operi

Opera je imala dva vrlo interesantna gostovanja. Prvo je gostovanje Roberta Primožića, prvog baritoniste zagrebačke opere, 28 i 29 novembra, u operama „Seviljski brijač“ i „Evgenije Onjegin“. G. Primožić dobro je poznat osječkoj publici, jer je prije nekoliko sezona bio stalno angažovan u Osijeku.— Prava senzacija bilo je gostovanje članice beogradske opere, gospode Jelisavete Popove koja je, prvi put u Osijeku, pjevala glavne partie u operama „Tosca“ i „Madame Butterfly“, 4 i 6 decembra o. g.

Operetska premijera

3 decembra o. g. prvi put se u Osijeku prikazivala opereta „Madame Pompadour“ od Lea Falla. Naslovnu je partiju pjevala gospođa Štefka Polić a ulogu komičnog stihoklepca Clicota igrao je g. Dušan Mitrović. Štefka Polić i Dušan Mitrović priukli su vanrednom igrom svu pžnju publike na sebe. Operetu je ržirao Dragutin Vučović, a dirigvao je kapelnik Rikard Schwarz.

Osječka filharmonija. — Osječka filharmonija.

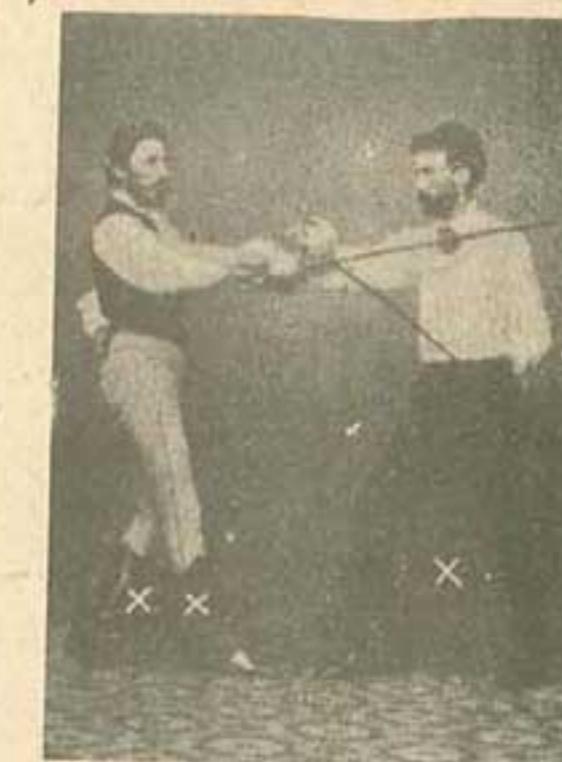
Filharmonijsko udruženje

Filharmonijsko udruženje koje je osnovano početkom ove sezone, a broji oko 60 aktivnih članova, razvilo je vrlo živahnu djelatnost. Predsednikom Udruženja izabran je dr. Milan Čačinović, veliki prijatelj kazališne umjetnosti i tajnik društva za promicanje znanosti i umjetnosti. (Inicijativom ovoga društva osnovana je u Osijeku Glazbena škola). Do sada su davana dva simfonijnska koncerta, a još ovoga mjeseca bit će priredjen i treći koncerat sa interesantnim programom.

Dramski repertoar

Neobičan za osječke prilike bio je uspjeh Tolstojeve drame „Živi leš“, koji je prvi put prikazan prošloga meseca, i davao se do sada nekoliko puta pred potpuno rasprodanom kućom. Već odavna nijedna drama nije imala ovakav uspeh. Sada se u režiji Dure Berkeša prema Moliérova komedija „Silom bolesnik“, s g. Tošom Stojkovićem u glavnoj ulozi. G. Aca Gavrilović sprema „Madame Sans-Gêne“. Ove će se komedije prikazivati uskoro.

Необјављене фотографије из живота Косте

(X) Коста и Сава Трифковић браћа од стријева; Стеван Поповић, (XX) дугогодишњи начелник града Н. Сада и Коста Трифковић (X). — (X) Коста и Сава Трифковић браћа од стријева; Stevan Popović, (XX) dugogodišnji načelnik grada N. Sada i Kosta Trifković (X).

Коста Трифковић, (X) као студент правног факултета са једном пријатељском породицом. — Kosta Trifković, (X) kao student pravnog fakulteta sa jednom prijateljskom porodicom.

Први пут од како постоји позориште, глумци се разврставају по класама.

Поводом претресања о разврставању глумаца, г. г. Сава Тодоровић, председник Удружења Глумаца С. Х. С., и Драг. Гошић и председник Удружења, посетили су г. Министра Просвете са захтевом да се изведе специјални Закон о Нар. Позориштима који ће регулисати положај глумаца. Г. Тодоровић је био љубазан да испише за „Сото-еди-у“ ове захтеве глумаца:

1. Пошто је од Господина Министра Просвете добијен одговор да се за глумце и остale који припадају под осми члан новог чиновничког закона, мора правити засебна Уредба или Правилник, треба исту Уредбу или Правилник написати да има пуну важност, као и Уредба о чиновницима.

2. Да се глумци већ једном престану третирати као учитељи или професори или ма како друкчије, по да једном имају свој уметнички ранг' без обзира на поређење са положајем секретара, писара, инспектора и т. д.

3. Да Закон о позориштима, који је пред Господином Министром Просвете, што пре буде изнесен пред Министарски Савет, и разврставање.

теда да га овај, као свој предлог изнесе пред Народну Скупштину.

4. Да се Обласним Позориштима, чији чланови данас у истини гладују, или да субвенција, да пристојно награде своје чланове, или ако су та позоришта држави на терету, нека их затвори и допусти слободно отварање позоришта.

5. Да се путујућим позориштима и њиховим члановима који се боре вечито са крајњом бедом и невољом, вршећи корисно своје културне мисије и по најзабаченијим крајевима државе, једном осигурају дани старости од стране државе, признавањем извесних година службе за пензију, и да не морају као и до сада свршавати живот без хлеба и крова над главом.

Нарочито нови Закон о Позориштима, треба што пре да изиђе пред Народну Скупштину, јер он регулусава сва остала унутрашња питања, а нови закон о чиновницима само категорисање последице.

МУЗИЧКИ ЖИВОТ

„Лисински“ пева талијанске мајсторе XVI. века
Мало историје музике

У свакој и најобичнијој историји музике, од Римана, од Домера, у звучењу и преплету гласова, — од Комбарјеа, посвећено је по четцима, првом врећу и младости психологији, у доживљају, у временог европског музичког менској динамици. Једном речи строја место претерано велико, та је комбинација и заплетеност које са највећим трудом пребрబавамо. Нама изгледа невероватно чудо да су ствари које су нама данас јасне као дан морале да сазревају током читавих векова. Човечански дух, крчећи пут, посрчући, задијан, у најмарљивијем раду, у огромној напрегнутости, долазио је до обичних, јасних и простих резултата који сачињавају темељ данашњег уобичајеног мишљења. То потиче отуда — и ово јелимо особито да нагласимо — што се музика није стварала све време по једном унапред одређеном плану. Било је, наравно времена, када је каква велика реформа сасвим природно доводила читав низ промена, које су се дала из ње извући као просте даље последице.

Међутим, талијански мадригалисти из XVI. века хтели су једно, а постигли су друго. Они су хтели да обнове класичну грчку музику, по своме најбољем разумевању. Они су били људи Ренесансне који су хтели, у недостатку сачуваних рукописа грчких, да надокнаде тај губитак помоћу свог логичког трагања о суштини грчког певања. У ствари пак, они су повели дотадашњу учевну музику 15-ог века другим путевима. Музика 15-ог века, била је на свој начин, учена и заплетена, али за наше савремене уши проста психолошки.

То јест компликација је било, али никако не у боји, у покрету, у савременог европског музичког динамици. Једном речи била, за наш укус, више мртва, изван времена, увек себи слична, једноставна, равномерна. Ново доба донело је компликованији, унутрашњи живот у музici — а ослободило се, у многом, од спољашње, формалне компликовањности.

Најмање што можемо рећи о иницијативи »Лисинскога«, то је да је високо похвална. Она је доказ да друштво ради са правим уметничким полетом, да му није стало само дати на двоје на троје спремљен концерт, већ да су највеће уметничке амбиције за њега обавезне. То је једно заиста европско друштво, коме можемо приступити са европским мерилом.

Г. Бајановић, диригент топле руке (ако се тако може рећи), давао је снажан један и благородан живот старијем везу гласова. Хор његов, под знаљком сурдином, умео је да се снази по свима раскрсницама гласовних уплета. По неки пут зажалили смо што ипак интимна природа појединих укрштаја није моглаовољно лако и неприсиљено да се извије. Баш због тог већитог запта утишаности и средсрећености морао је понеки склад да испадне мало крут, за наше појмове. Али те тоталне неприскљености у овлашним мадригалима и не може данас бити нигде

ПОЧЕЛА ЈЕ

ПОЧЕЛА ЈЕ

продажа чувене и у целом свету познате обуће марке

„САЛАМАНДЕР“

у стоваришту КНЕЗ МИХАЈЛОВА улица 17, Београд.

Позива се грађанство на преглед и оцену робе »САЛАМАНДЕР«

Квалитет и цена ове робе свакога ће определити на куповину.

у зборовима — можда је она кадра понићи само на маленом подијуму камерних концерата. ненталним друштвом, у извођењу свог ренесанског програма, а г. Барановић несумњиво је гордост

Несумњиво би »Лисински« музичке Југославије.
гао да се такмичи са сваким континентом. *Станислав Винавер.*

У раду на музичкој култури

Г. Новак, који је у колу Ср. Сестара одржао успело предавање о „Лисинском“ и његовом раду, био је љубазан да нам за „*Сотоеди-у*“ да мали интервју о циљевима и задатцима »Лисинског«. Он говори обавештено и обилато, и ми жалимо што нам простор не допушта да изнесемо до у танчине све његове ентузијазме, и жар његове вере у успех Лисинске мисије. Мисија »Лисин- дупке пуни. »Лисински« негује са- мо зборове *a cappella* (без пратње инструмената). Поред великих ствари Ренесанса, поред југословенских попевака, »Лисински« негује и најсавременији репертоар. Сада спрема Французе, и то: у првом делу 16 век, а у другом последње године 20-ог века. Као на каквом »Фестивалу« у сред Париза, на Rue Saint Jacques, код Венсана Дендија.

ског* на националноме пољу до-
вово је позната. Југословенско
државање донело је друштву мучне
тренутке прогањања, још од 1910
године, али и ведро убеђење да
је само тај и такав рад достојан
југословенских интелектуалаца.
(Јер »Лисински« је поглавито са-

стављен од интелектуалаца). Г. Новак прича, са гордошћу, детаље о прогону Аустријанаца, о забранама, о кињењима, о шиканама. Досада је »Лисински« имао успеха на оба своја поља. Али, они не застају. Они спремају нове програме.

»Лисински« је остао веран себи. Инакултурном пољу»Лисински« је остао себи веран. Када су први пут иступили пред публику са савршено модернистичким програмом, Загреб није хтео да их чује. Сала је била празна: свега 24 особе. И то су још били на програму модернисте Хрвати: Добронић, Лотка, Широла, Станчић.

Али је »Лисински« истрајао. Данас су његови концерти увек одушевљени били пријемом и тојним разумевањем. Пре концерта био је свечани пријем у „Станковићу“.

Sve rukopise i slike za list treba slati glavnom uredniku
Nikoli Trajkoviću, Beograd, Skopljanska ulica 18.

Поводом гостовања „Лисинског“ Нова поклонења сени дубровачке лепотице

на инспираторка нашег ре-
а, полако оживљује. Име
е Зузорић, опет почиње да
не само дубровачком ре-
ом и једним кутом Апенин-
олуострва, као некад у XVI
чега кроз целу једну велику
зину. Оно буди интересо-
за уметност, оно усхијује
далеким, лепим успоменама.
вредно друштво пријатеља
сти, основано у Београду
дину и више дана, названо
и ове лепе и умне Дубров-
започело је акцију, за умет-
духу ове жене, која нам
не само Мадам Рекамије,
нешто више. »Лисински«
раду, био је један акт вре-
жње и поштовања, а затим
за подизање уметничког
на, акција за изложбе итд.,
то активност, ретка у наше
тровано доба. Музичка, ли-
и књижевна секција овог
г друштва, учинили су да
ко, у времену Тутанкамена,
си поново име ове краљице
која је владала срцima мно-
ших и италијанских поета,
аса, вероватно. Полако и
ште се евоцира оно доба
г салона у Дубровнику,
она примала писце ода и
мадригала, с ове и с оне стране
Адријатика, кад су се серенаде и
маскараде правиле у њену част
и славу, кад је поета Доминико
Златарић лудовао од љубави за
прекрасном дона Флором, која је
најзад постала маркиза Пешони,
отишла у Фиренцу, али није за-
боравила Дубровник. И ако су у
то доба Италијом ходали Михел-
Анцело и Палестрина, Бокачи и
Тасо, Симонети, Веронезе и Тин-
торето, она је волела да пређе у
републику дубровачку и да отвори
прозоре свога дома. Ту је под
њеним троном, Дучетић писао
*Dialogo del' amore i Dialogo della
bellezza*, ницали су стихови и она
је сама, препуштајући се екстази
душе и срда, писала стихове.
Њена појава значила је епоху у
нашој дубровачкој књижевности.
Кажу, кад је румунска краљица
Марија видела њен портрет у Ду-
бровнику, толико је била очарана,
да је замолила сопственике, да
фотографише портрет, заједно са
старинским рамом. Тако је лик
Цвијете Зузорић украсио синајске
апартмане, естетичне и духољу-
биве краљице Румунске. Други
примерак, репродуктовали смо ми
за „Comoedi-u“.

M. C.

Јесте ли посетили ново отворени

ДЕПО ЧАРАПА Р. РОМАНО

Краља Милана ул. 99. Славија

Будите уверени да на сваком пару чарапа који тамо купујете уштедите свакако најмање 10 динара.

Које модерне игре освајају у Београду?

Ове године несумњиво нема оне играчке грознице која је злала у прошлјој сезони, али су модерне игре напротив толико освојиле, да су постале неискључиве на свакој игранци. Намргођено око старе генерације затворило се. Цео свет је навикао да у модерним играма гледа, не неко проклетство или бич божји, него сасвим обичну појаву, која се мора примити. И Београд и цела наша земља игра, игра...

Али које су новости сезоне 1923—24? Обратили смо се г. Петру Стојићу, председнику удружења професора играња и оснивачу првог српског института за модерно играње, да нам он каже. Г. Стојић нам је у одговору написао:

«Прошле сезоне био је furor 2 од ванстепа, бостона, шимија и тангоа, а сада се може рећи да су многе од тих омиљених игара просто на просту напуштене.

Најбољи пар у школи г. Стојића. — Најбољи пар у школи г. Стојића.

Фокстрот је сахрањен за вјеки вјеков и на место његовој је дошао фокс-бле (fox bleue), далеко лакши за играче, елегантнији у својим линијама,

Тако исто долази још једна нова игра која много осваја у Београду La-Java. Ова игра је сама по себи грациозна, до врхунца естетички изведена, и њен темпо вас подсећа на старе валцере и мазуре, који су вртили и главу и срце наших старамајки. Сама La-Java је у ствари један мазур, прерађен у модерну игру и да се брзо научити, само ако се мало знају кораци мазура или валцера каквог.

Од прошлосезонских игара још увек су омиљени: шими, бостон, (који је, изгледа, најрадије

Г. Петар Стојић, проф. играња. — B. Petar Stojic, prof. plesa.

примљен), ванстеп (игра се сада тельи многих дама, већ сувише много мање) и танго, без кога се прерађени, тако да данас личи не може. Истина, овај данашњи више на једну модерну шетњу у танго није онај примитивни, пред ритму музике*, ким су дрхтали од љутине роди-

КАМФОР КРЕМ

за чишћење и улепшавање лица

Чувен са својих сјајних особина, одликован је високим именом Њ. В. Краљице С.Х.С.

МАРИЈЕ

Исти крем употребљава се поред НАШЕГА ЈОШ И НА РУМУНСКОМ ДВОРУ.

Израђује
Косметички Лабораторијум
ПЕНАДА РАНИСАЉЕВИЋА,
Краљ. Дворски Дамски Фризер
КРАЉА МИЛАНА 14 мезанин.
ТЕЛЕФОН 25—26

Добија се у свима апотекама, дрогеријама, парфимијама и величим галантеријским радњама.

ПРИЗНАТЕ
МАРКЕ
ОБУЋЕ

МУШКЕ, ЖЕНСКЕ
:: И ДЕЧИЈЕ ::

ПРИЗНАТЕ
МАРКЕ

НАЈВЕЋИ ИЗБОР ПРЕПОРУЧУЈЕ
ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ ОБУЋЕ

ЈАНКОВИЋ и КОМП.

КНЕЗ МИХАЈЛОВА УЛ. БР. 3. — БЕОГРАД.

Поглед на савремени руски балет.

Ту скоро у Париској Опери, много шта видели, били су играла је у једноме чину »Заспа-ле Лепотице« славна руска класична играчица Вера Теофилова. Играла је и освојила Париз.

У публици је била чувена Ана Павлова. Она је пажљиво пратила игру своје старе пријатељице, заносила се њоме заједно са другима и, пајзад, послала је на бину ово писамце:

»— Драга Вера, — у дане када смо изгубили отаџбину — отаџбину велике руске уметности, ја осећам дубоку радост гледајући сјајну уметницу нашега балета на првој француској бини....«

Павлова, Кшесинска, Карсавина, Теофилова, Јегорова, Смирнова... То су славна имена руског класичног балета. Када је нека америчка делегација у Петрограду посетила балет, још непознат Америци, Американци, који су

просто згранути:

— Шта је то?

— Како: шта... То је руски

Тамара Карсавина. — Tamara Karsavina.

балет.

— Да, али на вашој сцени, зими, када влада мраз и снег, прелећу по бини лјупке лептирице, цветају дивне, фантастичне орхидеје, а ноге играчица и не дотичу се земље.

Данас је томе брижљиво чуваном балету панет тешки удаџац. Све се до крајности примитивизирало: и режија и креатори.

Све најбоље балерине и играчи разишти су се по беломе свету. Карсавина је у Софији, Кшесинска у Ници, Павлова је сада у Америци. Играчи: Мордкин, Фокин, Владимиров, Романов, Обухов — сви су такође у Европи.

У Москви је остала балерина Белцер, у Петрограду Спасицева и Лопухова. Све су се оне

Нацрт костима за пажа од г. Ђакста. — Nacrt kostima za paža od g. Baksta.

Ана Павлова у балету „La Bellule“. — Ana Pavlova u baletu „La Bellule“.

Таљонија, са којима је отпочела једна француско италијанска ера његова. Руски балет је имао велике учитеље, као што су Петипа, Чикети и Гердт, а затим Кшесински, Легат, Јогансон и Адријанов. А последњу реч дао је Фокин својом стилизацијом класичних игара.

Сада, разбацан по целом свету, руски балет је у кризи.

Нису многобројне руске балерине, које су око себе груписале читаво једно позориште. Те је среће била Јелена Смирнова, која са својим романтичним позориштем гостује по Европи. Од других балерина отвориле су своје школе у Берлину Сједова и Едуардова. А у Београду, скромно и незапажено, ради у традицијама класичног балета Јелена Пољакова, коју Петрограђани памте по оном неразвојном игрању са Кшесинском и Кјакшт.

M. Фокин у балету „Danse russe“. — M. Fokin u baletu „Danse russe“.

раније подављивале у епизодним улогама.

Бисерна огрилица, конбинована са огромном вештином, огрилица, у којој је свако зрно са дубоког морског дна распала се и бисер један узвишио, величанствени храм, у који су сада дрско просуло по целом свету...

Први покушаји руског балета улично еротичним фокстротима и везани су за имена Камарзоа и шими.

Ал. Ксјунин.

**Манифактурно
Голантериска радња Тихомира Л. Павловића, Београд**
Књегиње Љубице бр. 5. — Близу Прометне и Савске Банке
ПРЕПОРУЧУЈЕ:

ШТОФА за женска и мушка одела и капуте, Селескина, Клоти и пресованог, СВИЛЕ швајцарске, Фулара, Сатина, Порхета белог и у боји, ПЛАТНА у свима ширинама, ЦВИЛИХА за душеке и завесе, ЧИПКАНИХ ЗАВЕСА, ТЕПИХА на метар, ШТОФАНИХ ЧАРШАВА, ПОДКОШУЉА зимских и кошуља мушких, Краватни, Мидера, Чарапа мушких и женских и разне друге робе.

Цено јефтиније но и где у Београду.

1-1

Будућност уметничког филма

Фilm преживљује данас малу (види каубовске филмове). С кризу. Они филмови који су у друге стране пронашао је једну Европи донели највише прихода, модерну комику, нову и сасвим у а и највише коштали, историјске вези са нашим техничким веком. реконструкције, постале су немогуће. Од Грифитовог монументалног филма, »Нетолеранција« до Кертесовог »Младог Медарда«, који је иначе ванредан, све је испрљено у овом жанру. Сва историјска времена, све историјске личности изнесене су и оживљене. Режисери и глумци довели су до кулминације и даље се, наравно, не може.

Детективски и авантурристички филмови нису више популарни. Остају једино комични и весели филмови. Уметнички фим није доспео још до својих висина и још нема оног утицаја а да би се у том смислу могло говорити о ренесанси филма. Фilm дакле још није у свему уметност. Прво и прво, прави филмски саже још није такорећи ни пронађен. А у оваквим филмовима, поетичним, он мора да игра врло важну улогу. Стил, експресиван до могућности, сада се израђује. Непријатељи филма питају после тога:

— Па добро у чему је онда тај ваш, толико хваљени филм?

Ево: Од како је пронађена кинематографија, 27 година, а нарочито последњих десет, филм је показао све могућности које има у себи. Доказало се да се помоћу њега могу изразити такви осећаји, такве емоције, и идеје, на које остала шест уметности нису ни могле помислiti. Он се штавише дотакао елементарном снагом примордијалних осећаја, изразио човека неизвестаченог, дете природе ако хоћемо. Без лажи

Карикатура г. Бошка Токина, од г. Жедринског. — Karikatura g. Boška Tokina od g. Žedrićkog.

(Види комедије Чаплина, Сенета, Фатија, Харолд Лојда и других). Фilm је наново открио природу, дао нов смисао лепоти реализма, нагласио надреализам; оперише помоћу симултанитета. Оправдао јединамизам, створио сугестивност акције, и најзад створио синтезу акције, брзине, светlosti и спојио временске уметности са просторним. Неизмерно богатство елемената за нове конструкције.

Узмите сада оне филмове као што су »Калигари« (Вине), »Уморна смрт« (Ланг), »Улица сновава« (Грифит), »Точак« (Ганс) »Дон Жуани Фауст« (Лербије), »Шлос Фогелед« (Мурнау), »Торгус« и друге филмове који су компоновани резултатима и елементима нових уметничких правца, кубистичко-

експресионистичких, видећете ко- стичке инјекције филму коме још лико су они продрли. Видећете прети опасност потпуног комер- колико нове конструкције, синтезе цијализовања.

и стилизације имају неслућену По мом мишљењу најближа моћ у филму. И колико откри- будућност филма још није у пое- вају и какву поезију имају. Истина, тичном филму. И није ни по- сви ови филмови форсирају мало требно; режисери и уметници фил- стилизацију и апстракцију што ма треба да пронађу поглупни из- није потребно, јер филм у својој раз, нове методе и дефинитиван суштини има већ нећег апстрак- стил, и сижеје. А дотле триум- тног, али ови филмови, и други фоваће амерички комични и ве- новији, упућују филм новим прав- сели филм. Јер су они данас нај- цима, уводе га у нову епоху, но- сваршенији.

Бошко Токин

ФИЛМ

Личности које долазе у Београд

Фати и Лила Ли. — Fatti i Lila Lie.

Фати

Фати (или управо, Фати Сем- бјукли), дебели грађанин U. S. A., члан разних друштава, филмски глумац првога реда и један од најдебљих глумаца уопште, у исто

сваки Фатијев филм. У томе смислу удешавана је његова акција. И у томе жанру изнесен је цео низ конфликата, циркусских чуда, озбиљности, акробатије, лудости и т. д.

Фати ствара једну акцију, где је апсолутно особен.

Фати игра и карикира сваки рад: био он љубавник, трговац или лекар.

Фати игра фаталиstu.

Фати решава сваку комплика- цију смејом.

Фати производи површну лу- кавост и апострофира детињство.

Фати игра еластично.

Фати колосално карикира љубав и еротику. Он игра сасма хермафроритски: слатко наивно и без осећаја за пол.

Фати даје одличну импресију лутке.

Тако то велико дете, коло- сална замена за »Пупентеатер«, ствара пред нама најлепше сцене. У филмовима, које смо видели у Београду (»Боснини« филмови: Фати краљ петролеја, Фатијеви сватови, и други мали филмови), па они, које ћемо ускоро видети (Фатијеви милијони, неверни при-јатељ, Фатијево путовање и т. д.), свуда се ту види једна пре свега одлична режија, композиција у правом смислу америчанска, затим Фати као фигура, сукоби са одличним партнерима (Чаплин!), моћ класичнога решења (*deus ex machina!*), а поред свега смешно Фатијево запрепаштење, спонтани гестови и на крају одлични оптимизам.

Може се рећи, да Фати поред Харолд Лојда најбоље карикира Америку а највише освежава Европу.

Фати у филму са Чаплином. — Fati u filmu sa Chaplinom.

време је једна од најомиљенијих фигура београдских кинемато-графа.

Стварно, ако често гледамо Фатијеве филмове, ми ћемо опа- зити код Фатија толико комичних сцена и геста, какве никде иначе не видимо. Пре свега хумор се састоји у томе, да се мала грешка увећа, а велика способност умањи. У томе смислу не смејмо посматрати Фатија. Он је нешто друго. Код њега је комика у не-логичности његових особина, су-протности у раду, немогућност (логична) оне акције, коју он спроводи, а што је најглавније: непосредно дејство саме његове фигуре, која је силно дебела, хермафроритска, блазирана, сајед-ним изразом лутке, жене и детета.

У томе смислу компонован је

Сирените само за десет корака из Кнез Михајлове улице и већ сте

уштедели 25%

јер

Chic Parisien.

СРЕМСКА УЛ. б.
ДОМ ЈЕМЕСКЕ БАНКЕ.

препоручује своје увек богато стовариште

СВАКОВРСНЕ ГАЛАНТЕРИЈСКЕ РОБЕ
по најјефтинијим ценама.

Млади Медардо

Продукција: Саша. — Режија: Кертес.

„Comoedia“ је већ писала о овом филму верио је приказан живот, стварност, која је готово увек иста и никада сантини садржај. Али морамо поновно, пред његову београдску премијеру, да

филму је приказан живот, стварност, која је готово увек иста и никада легендарна, тек по који пут само мало необична.

Филм се догађа у Наполеоново време, када је он заузео Беч и био на врхунцу своје славе. И онда долази маса интересантних момената из живота Наполеонових војника, француске породице Валоа и бечког младића Медарда Клерса.

После тога следује интересантни и мало експресивни тренутак, у којима одлично игра Михајло Варкоњи (Медардо). Фина игра у дилемама, страст, освета и морална снага, част и смеоност. А доцније опет часови трагедије, ужасно лудило и хистерични грч, моћ екстрема и сјајни гестови претње, беса и мржње. Варкоњи је у тим моментима изванредан. Агнес Деспер добро му парира и њена улога тако је играна, да може поднети снажну и одличну игру Варкоњијеву.

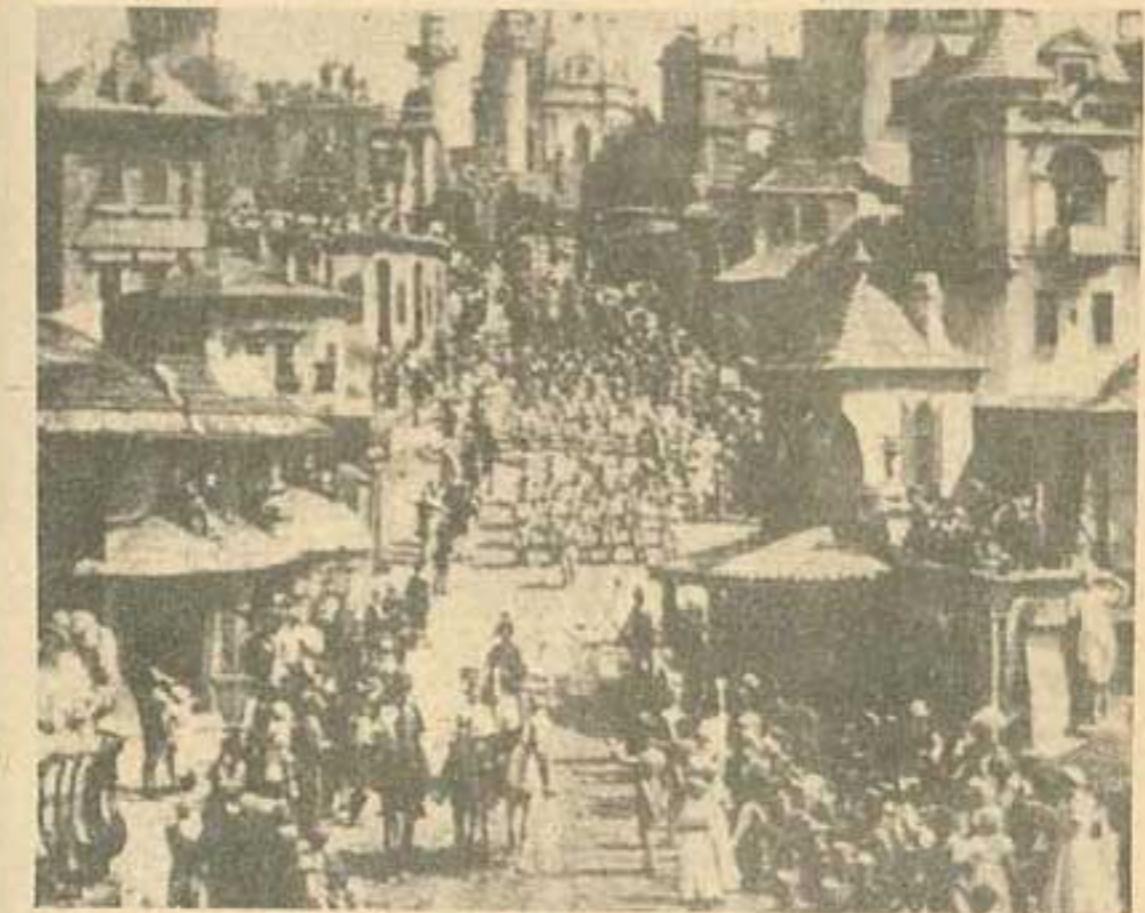
Овај филм инсцениран је као и досадани бечки историјски филмови. Тај декор је јединствен у Европи, а живи декор, маса, тако је удешен, да значи један велики плус.

Агнес Деспер и М. Варкоњи, главни интерпретатори филма „Млади Медардо“. — Agnes Desper i M. Varkonji, glavni Interpretatori filma „Mladi Medardo“.

истакнемо потпуну вредност овога филма.

Филм је пре свега историјски, али не било историјски, који увеличава велике а умањује мале личности. У овом

Реконструкција старог Беча из почетка 19 века, за филм „Млади Медардо“. — Rekonstrukcija starog Beča iz početka 19 veka, za film „Mladi Medardo“.

НОВИ ФИЛМОВИ

Багдадски просјак

(Кисмет)

Оријенталски филмови, који Калифа, али га ухвате и баце у су од неког времена силно симпатични кинематографској публици, добили су још један комад америчке марке, који својом одличном игром глумаца и сјајном режијом даје необичан примерак ове врсте.

Садржај је типично оријенталски. Неки просјак Омар из Багдада хтео је да се освети своме

старом непријатељу Завану »белим шенку«, који је Омару убио сина и отео жену. Омар је живео од милостиње пред цамијом и ту опази Завана, који је дошао

чува онај новац, који је добио од Завана, да га послије помоћу твора к Манзиру, он случајно тога пронађе. Кад је хтео да препозна у њему сина Заванова, украде неке скupoцене хаљине, јер ја Манзур носио своју породицу лакше приближи Завану, дличну амајлију. И кад је Манзур ухватише га на делу и доведоше у купатило без оружја, пред свирепог везира Манзура. Омар га убије. Његова освета

убије калифа, који је везира често псовао због крволовства, или ће га дати убити због краће. Омар је морао да пристане на прво дело, јер је хтео да живи и да се свети Завану. Међутим Манзур је опазио лепу Омарову ћерку Марзину, даде је довести к себи и обећа Омару, да ће је узети за жену, ако изврши његову заповест.

Ту у везировој палати упозна Омар бившу Манзурову љубавницу Кут-ул-Кулуб, која се заљуби у сјајно обученог просјака. Дотле се Омар спрема да убије овога жанра.

Сцене из филма „Багдадски просјак“

(Кисмет)

НАЈЈЕФТИНИЈЕ ЦЕНЕ

И
НАЈБОЉУ РОБУ

Добијете ако купите собни
канцелариски намештај
у радњи

ДАНИЛА Ј. ГРГИЋА
Карађорђева 67. Телефон 28-61

Улаз у Скадарлију. — Ulaz u Skadarliju.

Чича Илија:

Скадарлија своме Ђури Јакшићу

Пре неколико дана, поводом 45 година од смрти нашег великог песника, у Скадарлији је образован одбор неколицине ста-роседелана, који су одлучили да ставе спомен-плочу на кућу № 34 у Скадарској улици, где је некад живео и умро Ђура Јакшић. Тим поводом, врло љубазни чича Илија Станојевић, написао је за *Comoediју* ове успомене.

Пре четрдесет и пет година на овој кући није било броја нити оног пиварског димњака, у позадини. Поред капије и оног зида до ње био је — преко целе улице — велики лук са два отвора. Целом површином лука биле су спроведене водоводне цеви које су спроводиле воду са »Булбулдером« за »Чукур-чесму«, »Сакачесму«, »Малу-чесму«, и »Циганску-чесму« пред »Шалитраном«. Испод Ђурине куће, до самог левару-

зива, и данас се види траг чесме која се спајала са двориштем поход од господе, спуштао од куће до ње. Ова чесма није Булевара на ниже ка Ђуриној имала нарочити назив; њу су кући, сиротиња је извиријала из обично звали: »Циган-малска«, својих ућерица и зачуђено по-

или: »Циганлија«. Скадарска се улица од постанка — па и дugo година — звала: »Циганска мала« и тек, неколико година после смрти Ђурине добила је назив: »Скадарска«. Зашто се некад звала: »Циганска«, а зашто: »Скадарска«, објаснију други пут.

Ђурина сахрана

До дана Ђурине сахране Циганска-мала никад није видела толики скуп људи од положаја. Сем министара било је и војних лица, па и ратника са Дрине и Јавора. Било је Црногораца, Херцеговаца, другова његових скојимајепокојник посведневно седео за столом № 6 у Зервиној ка-

фани, данашњој »Опери« на Булевару. Кад се је овај величанствени

Чуvena kaфana „Tri Šešira“. — Čuvena kafana „Tri Šešira“.

сматрала ову елиту која се снабаш, погоди! Типографи, који су сходила сићи у овај сиротињски стојали преко пута објаснише им: кутак и шапатом са запитковала: да је умро г. Ђура, а они судо- «Боже, шта ли ови људи траже шли: да певају »Свјати Боже«. Фу- код нас?» — Најзад се и сами кренуше за господом. Наравно, у ме за рукав и тајанствено запита:

— Који, рече, да је умреја?

— Па, г. Ђура.

— Море, знам да је умреја Ђура типографин, ама због кога дојдоше ови одозгор?

— Па кажем ти — због г. Ђуре.

— Е, па лепо... ама што ће министри на пратња од еден типографин?

— Зато, што Ђура није био типограф, него учеван човек, и што је писао књиге.

— Ич му не разбирам. Како може човек да живи у сиротиња сас тако голем памет?!

— Видиш, да може.

Стојан се луши по челу и прошапта: »Бре, бре!«

— Шта је, Стојане?

— Ништо, господине. — Бре, бре мој резил никде га нема!

Кафана „Вук Карадžић“. — Kafana „Vuk Karadžić“.

— Зашто?

— Нишго, ништо није: — неје ћурче од амурлук, ће ојдим поза господина Ђуру. А кад дојдат за казување. Бре, бре, човек овија сироти жени изоздан, да ги пише књиге и такав резил. — И даваш лебец без пари и да ги убриса сузе. Сигурно му је Ђура био нешто дужан, а овај скромни речеш: газда ви дава лебец за и поштени. Македонац није хтео покој душа на г. Ђуру. Пари ич да се то дозна па се вајкао што ћурче он се обрати мени: Је ли му није и више шта учинио.

— Хоћеш ли и ти на пратњу, сас мене?

Стојане?

— Како да не, молим ти се брате! Зар комшије па да го не пратим, и још писаше књиге! А много ли написа?

— Иха! Пуно, пуно!

— А, јели су јуначке?

— Све, све јуначке.

— Сирома, г. Ђуро! Такав ксмет да дочекаш! Кад писуваше књиге ники да те погледа, а сад? Пази како се сабрали око њег тана. — Бог да ми ти душицу како да је министер! — Отпаса прости, г. Ђуро! Ама, да опропитну је преко ћепенка: »Дете, стиш и ти мени! сине, земи ова кецела и дај ми

ћурче од амурлук, ће ојдим поза господина Ђуру. А кад дојдат овија сироти жени изоздан, да ги даваш лебец без пари и да ги речеш: газда ви дава лебец за покој душа на г. Ђуру. Пари ич да не земаш! — Кад је навукао ћурче он се обрати мени: Је ли

му није и више шта учинио.

— С тобом ћу.

— Фала ти.

Ђуру изнесоше, ми поскидасмо капе, а мало после кренусмо уз Циганску Малу на више.

Стојан је целог пута шапутао: — Јазк! Такав памет и, ем писаше књиге па такој да замре у сиротиња! А да беше умреја у Турцко, у Стамбол, сас та памет наше ди стане Везир при Султану. — Бог да ми ти душицу како да је министер! — Отпаса прости, г. Ђуро! Ама, да опропитну је преко ћепенка: »Дете, стиш и ти мени!

Кубистички декор

Нацрт за завесу балета „Арлекин“ од Лапјонова, чувеног модернистичког сликара.
Nacrt za zavesu baleta „Arlekin“ od Lapjonofova, čuvenog modernističkog slikara.

Пре педесет година

— 1873 године, због дефицита од 3000 дуката, тадањи Министар Просвете Стојан Новаковић затвара Народно Позориште (које се после понова отвара 7 марта 1874 године). Последња је представа била »Сељак као милионар« 10 јуна. Трупу су у том времену чинили: Алекса Бачвански, Адам Мандровић, Милка Грցурова, Сава Рајковић, Мара Ђорђевићка, Коларовић и Коларовићка, Ђорђе Пелеш, Цветић и Цветићка, Рајковић и Рајковићка, Бошњаковић и Бошњаковићка, Лигумерски и Лигумерска, Стојановић, К. Ђорђевић, П. Јовановић, Васа Попо-

вић, Евица Грցурова, Весовићка, Пера Добриновић, Анастасијевић, Станишић, Јоксић.

— Умро Лаза Телечки, вредан и врло талентован глумац који је нарочито добро приказивао националне типове. Радио је и на позоришној књижевности и превео и посрбио око десет десетак дела од којих су се многа дуго држала на репертоару а написао је и оригиналну драму »Последња деспотица«.

— Ђорђе Пелеш напушта своју дружину, а узимају је под своју управу Милош Цветић и Ђура Рајковић и воде је у Шабац.

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА
С. Б. ЦВИЈАНОВИЋА У БЕОГРАДУ
16, КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛ. 16.

Умрла је мала, лепа балерина...

У клубу „Пријатеља Француске“, (Краљев трг. 5), целе прошле сезоне давани су интимни матићеји, на којима су неколико дилетаната манифестовали дискретно своју уметност. Међу њима, јављала се више пута и мала Љубица Тасе Поповића, која је пlesала као заношљива Коломбина. Сви гледаоци били су задивљени малом и грациозном играчицом, балерином од будућности, пљескали јој одушевљено, али мала Љубица изненада је подлегла епидемији шарлаха, 9. децембра. Са њом су сахрањене многе наде.

† Љубица Тасе Поповића. — † Ljubica Tase Popovića.

„Колективна Метода“ на украјинској позорнице

Модерно Украјинско Радничко Позориште. Сцена представља „Колективну Методу“, код које се не употребљују кулисе, већ се игра на отвореној бини.

Г. Ковачевић на београдској позорници

Г. Михајло Ковачевић, млади драмски уметник, који је пре две године играо Освалда у »Аве-

Г. М. Ковачевић у улози „Шајлока“. — G. M. Kovačević u ulazi „Šajluka“.

тима“ на београдској позорници, гостује ове недеље у улози Шајлока у Шекспировом »Млетачком трговцу«.

Артистички каприс

Најновији каприс америчких филмских глумица: Име на чарапи. — Najnoviji kapris američkih filmskih glumica: Ime na čarapi.

Jedno opersko gostovanje u Beogradu

Rudolf Bukšeg

G. Rudolf Bukšeg, први баритонист осјечке опере, који је недавно гостовао у Београду у Wagnerовој опери „Holandanin-Latalica“ најистакнутији је певаč у ансамблу осјечке опере.

Bio je do сада чланом Ljubljanske i Zagrebačke опере и створио је велики репертоар. До сада је певao главне баритонске партије у

Г. Рудолф Букшег. — G. Rudolf Bukšeg. sledećim operama: Tosca (Puccini), La Boheme (Puccini), Lohengrin (Wagner), Ukleti Holandez (Wagner), Veselé žene Windsorske (Nicolai), Pagliacci (Leoncavallo), Faust (Gounod), Rigoletto (Verdi), Evgenije Onjegin (Čajkovski), Nikola Subić Zrinjski (Zajc), Manon (Massenet), Carmen (Bizet) i t. d.

Za g. Bukšega веље да је један од најбољих Holandeza у нас.

Песникиња и љубавница Цвета Зузорић

Сваким даном слушамо име ове дубровачке лепотице из XVI века, чији је салон био чуven а лик мио свима песничима. По жељи румунске краљице Марије, фотографисан је њен портрет од непознатог мајстора у Дубровнику.

Одговорни уредник Миодраг Михајловић-Световски. — Власник за Издавачко Удружење „Илустрација“ Иван Зрнић, директор „Илустрованог Листа“. — Тифдрук и офсет штампа Графичког Завода „Макарије“ А. Д. Београд—Земун.